

שופתי ה' ^{גליון}

מטרתנו: להאיר עיני מבקשי ה', לסייע ליבנם בעסקי פנימיות תורת החסידות
במושגת רבינו הבעל שם טוב ותלמידיו הקדושים
ולדעת את המעשה אשר יעשו לקיים מצוות ה' באופן הראוי ובכונה נכונה

חן החסידות

ביאור מאמר אחד מספרי חסידות
עם הקדמות וכללים מספרי שפתי חן, וביאור משולב

ספר השבע:

תפארת שלמה (ד"ה עוד בדרך המז)

הקדמות וכללים

(א) עשר ספירות: העשר ספירות קדושות שברא השי"ת להנהיג בהם את העולם^(א), מתחלקים לארבעה רמוזים בד' אותיות השם הוי"ה, כזה: חכמה^(ב), בינה^(ג), תפארת^(ד), ומלכות^(ה). ועיקר הנהגת העולם הזה הוא על ידי ספירת תפארת [הכולל ששה קצוות חג"ת נה"י]^(א,ב) ומלכות, הנקראים קוב"ה ושכינתיה, 'תפארת' הוא המשפיע, וה'מלכות' מקבלת השפע, והיא מחלקת השפע לכל הנבראים די חיותם^(ג).

(ב) קוב"ה ושכינתיה: עיקר עבודתנו בעולם הזה לעורר יחוד תפארת ומלכות, כמו שאומרים קודם כל מצוה לשם יחוד קוב"ה (תפארת) ושכינתיה (מלכות), כי רק כשיש יחוד למעלה בקוב"ה ושכינתיה, יורד שפע מאין סוף ברוך הוא דרך כל הספירות ומגיע לכל נברא ונברא די חיותו, אבל כשידינו רפויים מן העבודה, אז יש חס ושלוש פירוד בתפארת ומלכות, ונפסק השפע חלילה ואינו מגיע שפע הצריך לכל אחד, ואז ממילא באים כל מיני צרות ורעות, ה' ישמרינו^(ג).

(ג) פנים ואחור: כל הארה היוצא מן הספירות העליונות יכול להאיר בשני אופנים, א] באופן ישירות דרך הפנים, שאז יוצא הארה של רחמים וחסדים. ב] דרך האחוריים, שאז יוצא הארה של דינים וגבורות, כמי שמשליך מתנה מחמת אונס לשונאו דרך אחורי הכתפיים שלו, שלא יצטרך להסתכל עליו. ולכן כל יניקת הקליפות מן הקדושה לצורך חיותם אינה אלא מן האחוריים, כי רק מדת הדין הבא מן האחוריים נותנת להם רשות לינק כדי חיותם, אבל מצד מדת הרחמים הבא מן הפנים אין להם רשות בשום זמן כלל^(ג).

חן המקור

א. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה א, ובהקדמה ב, ובהקדמה ה. ב. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ח. ג. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ז, ושם בהקדמה טו, ובהקדמה כו. ה. מבואר בשפתי חן לימים נוראים הקדמה ג עמ' 1. ו. ראה כל ענין ה'נסירה' בשפתי חן לימים נוראים הקדמה ג. ז. עיין בשער מאמרי רשב"י ספרא דצניעותא פ"ב, מב"ש ש"ה ח"א פ"ח, ועוד.

חן השבוע

מאמר התבוננות בענין הפרשה והזמן

עם ישראל קיים בנס

פרשה זו נקראת בשם פרשת יתרו, על שמו של חותן משה, שמתחילה היה ראש הכומרים ועמד ברומו של עולם, ובראותו כבודן של ישראל וגדלות ה', עזב את הכל לגמרי עד שהגיע ממש למצב של שפלות, ובא למדבר השמם ללמוד תורה, וחתנו הגדול משה רבינו רבן של ישראל עשה לו את כל הכבוד.

ובהיותו שמה ראה כמה דברים שאינם מתאימים לדרכי הטבע, ראה שמושה רבינו מנהיג בעצמו כל פרט ופרט, וְכֹל הָעָם נִצָּב עִלָּיו מִן בְּקֶרַע עֶרְב, והבין שאין מציאות שזה תתקיים לזמן מרובה 'עס וועט פלאצן', כי אי אפשר לאדם אחד לעשות הכל בכל מכל בעד שישים ריבוא אנשים, לכן נתן עצה הוגנת לעשות שרי אלפים ושרי מאות ודומיהן, ובאופן זה יהיה 'סיסטעם' טוב ויפה, והכל על מקומו יבוא בשלום, ואכן משה רבינו קיבל את דבריו כמאמר הכתוב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חֲתָנוּ, וַיַּעַשׂ כֹּל אֲשֶׁר אָמַר.

אולם תיכף אחר כך כתיב וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֶת חֲתָנוּ וַיִּלְךָ לוֹ אֶל אֶרְצוֹ, לשון 'וַיִּשְׁלַח' הוא כמו שילוחין וגירושין, ויש להבין למה מגיע לו גירושין ושילוחין בעד עצה הוגנת כזה, הלא אדרבה ישאר כאן ויראה מה עוד יכולין לשפר ולתקן, וגם למה הוצרך הכתוב לספר זאת כלל, פרט שאינו נוגע כלל לעצם הענין.

ויתכן, כי ידוע שבני ישראל הם הנשמה של העולם נגד הגויים שהם הגוף של העולם, וכמו שיש דבר והיפכו, דהיינו חומר וצורה, ימי חול ויום השבת, חושך ואור, גוף ונשמה, חיצוניות ופנימיות, טבע ותורה, כן יש בעולם שבעים אומות שהם כמו גוף חיצוני בעולם התלויים לגמרי בטבע העולם, ולנגדם נמצא עם הנבחר בני ישראל, בני קל חי, שהם פנימיות נשמת העולם התלויים לגמרי בהנהגת התורה והאמונה הקדושה, ולכן כל האומות הם בתוך הטבע מה שאין כן בני ישראל הם למעלה מהטבע, ולזה כתב מרן הרה"ק בעל בני יששכר זלה"ה שהגם שאמרו חכמינו ז"ל (שבת קנז.) 'אין מזל לישראל' שיוכלין להפך את כח המזל לטובה ולברכה, אבל בתולדה הם שייכים למזל דלי מזלו של חודש שבט, כיון שהכלי הזאת הוא משועבד אל המים, לשאוב בה מים, כן נשמת בני ישראל

הקדמה

ספר סידורו של שבת (שורש הראשון ענף ב - המשך עלה ג)

הנהגה הפרטית בבן ובעבד:

יש שני סוגי הנהגות: א) הנהגה כללית מיוחדת כמבואר לעיל. ב) הנהגה פרטית כפי איתערותא דלתתא, היינו שהשגחת הבורא והשפעת הברכה מן השמים תלויה כפי האתערוררותא דלתתא' שהאדם נותן להשי"ת. ועתה ממשיך לבאר אופן וסדר 'הנהגה השניה' בבן אצל אביו וכן בעבד אצל אדוניו.

והגם שבדרך כלל נקטינן, דכאשר עושין רצונו של מקום נקראים בניים וכשאין עושין רצונו נקראים עבדים, ואם כן איך שייך עבודת אהבה ואיתערותא דלתתא בעבד, אכן הרה"ק בעל בני יששכר זלה"ה (אגרא דפרקא אות ט) כתב דבר נפלא, שהגם שאין לך קרוב ואהוב אל האדם יותר מבנו, עם

כל זה יש לפעמים איזה סודות שהאב אינו מניח את בנו להסתכל שמה, כל אב יש לו איזה 'תיבה סגורה' (צוגעשפארטע לעדל) ששם אין הבן יכול לחפש, והכוונה שיש סודות התורה שצריכין זכות מיוחדת לעסוק בה, אכן גבי עבד אמרו חכמינו ז"ל (פסחים פח:) **מה שקנה עבד קנה רבו**, גם אמרו (בבא מציעא צו:) **יד עבד כיד רבו**, נמצא שהעבד הנאמן הוא ממש אחד עם האדון, וכאשר עובד את האדון בנאמנות ובאמיתת לבבו, אזי זוכה באמת להשיג גם מה שהבן אינו יכול להשיג, כי לפעמים הוא ממש אחד עם האדון, וכביכול מותר לו לחפש בכל אוצרות המלך כמו המלך עצמו. וזוהו מבאר הפסוק (תהלים קיט קכה) **עֲבָדָךְ אָנִי** כיון שאני עבדך הנאמן, לכן **הִבִּינִי וְאִדְעָה עֲדֹתֶיךָ** אפילו הסודות הכמוסים.

המשך בעמוד ג

חן הסידור

המשך מעמוד א'

תפארת שלמה (ד"ה עוד בדרך רמז)

שלימות השם הוי"ה בגאולת מצרים

תוכן הענין: מתחילה נרמזות המלכות באות ד' ועבודתינו לבנותה ולייחודה עם האות ו' ולעשותה ה', וזוהו נשלם השם הוי"ה בשלימות

עוד יש לפרש דרך רמז הכתוב (ח ה) וַיִּסְפָּר מֹשֶׁה לְחַתְנוֹ יֵת פֶּלְאֶר עֶפְסָה ה' לְפָרְעֹה וְלַמִּצְרִיִּים עַל אֹדֶת יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצָּאתֶם בְּדַרְכֵי וַיְצַלֵּם ה'; על פי מה שפרשתי בדברי הגמרא (נתיבות כא:) ר' יהודה היה דורש סמוכים, כי צמיצת 'יהודה' יש צו אומיות שם 'הויה' אך האות 'דלת' מפסקת ציניהם, וזה ביאור הכתוב (בראשית כט לה) על כן קראה שמו יהודה וְעַמְדַּת מִלְּתָהּ, מלת 'מְלֻדָּת' יתפרש כאילו אומר 'תעמוד' מסיבת היות עדיין השם הוי"ה באות דלת שזה מורה שאין היחוד בשלימות, ועל כן קראה שמו 'יהודה' בהפסקת האות דלת.

גם זה רמזו צפוסק (שמות כא ו) וְהִגִּישׁוּ אֶל הַדָּלֶת, וצפוסק (תהלים קמז ו) דַּלְתִּי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ, כי כל סיבת החסרונות שיש למטה, כמו העבד שאינו מכיר ב'כי לי בני ישראל עבדים', או דוד המלך שהיה שרוי בדלות מפני חסרון יחוד תפארת ומלכות, כי צעוד שהאות ה' אינו צשלימות היינו שהיא עדיין אות ד', אין היחוד כראוי וזה גורם לכל החסרונות. ומפרש איך מורה אות ד' שאין היחוד בשלימות, לזה אמר: כי אות ה' רומזו 'דו פלופין', שבתוך צורת האות ה' יש צו רמזו צ' אומיות האלו ד' ו', שזה מורה על שלימות היחוד, אות ו' (תפארת) כבר התייחד עם ד' (מלכות) והשפיע לה כל השפע הנצרך לה ממונו, ונכנס הרגל באות ד', ונעשתה אות ה'.

וזה שכתב על אודת יִשְׂרָאֵל תיבת 'אודת' נטריקון אות ד', פירוש שכל התלואות אשר היו לצני ישראל צמנרים הוא גם כן מחמת האות ד' המפסקת צסם הוי"ה צרון הוא, וזה גרם כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצָּאתֶם, ומסיים וַיְצַלֵּם הוי"ה, כי לאחר כל התלואות היה ההגלה צסם הוי"ה צרון הוא על ידי שנתייחד ה' (תפארת) עם הד' (מלכות) וקיבלה ההשפעה, עד שנעשתה אות ה', ואז נאלו ישראל וניצולו ממצרים.

ויש לצאר הענין הזה ביותר ביאור, כי צכל הענינים הקליפה קודמת לפרי, כמו שזמנינו צכל ארץ כנען היו דרים מקודם עוצדי כוכבים, ומקום צית המקדש ונקודת כל העולם צסם היה מקום קדשי קדשים ששם עיקר יחוד קוב"ה ושכינתיה (תפארת ומלכות), היה שייך לחרונוה היצוסי שהוא מאומות עובדי עבודה זרה, והכחוז מרמזו (דברים יב יא) וְהָיָה הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר יִבְנוּ וְגו', והנה עד גד הנציא לא היה מי שידע מקומו, אך לגד הנציא נתגלה, וכל זה מחמת כי הקליפה קודמת להפרי ובשביל הפחד שלא ינקו הקליפות בהכרח שיהיו דבוקים באחוריים שלהם כדי שיהיו מכוסים ושמוזים מן הקליפות, וממילא אי אפשר שיתייחדו 'תפארת ומלכות' פנים בפנים, לכן נעלם מקום הקדושה, אך צהגיע זמן הישועה שצריך להתקיים יחוד השלם, אז ממילא יצבערו ויתנערו הרשעים ממנה ויתגלה מקום הקדושה על ידי

שהמלכות מתייחד עם התפארת פנים בפנים ביחודא שליים.

וזה שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים יט לח) אֲרָדוּף אֹיְבֵי וְאֲשִׁיגֶם וְלֹא אֶשְׁוֹב עַד פְּלוֹקָס, פירוש כי גם מלכות צית דוד שהוא המרכבה לספירת ה'מלכות' תלוי צוה בכליון הקליפות, כלאשר נרמזו גם כן צסמו 'דוד' שיש צו צ' דלתי"ן הרומז על המשפיע והמקבל, ששניהם רמוזים באות ד', המשפיע הוא שם שד"י (יוד) שיש בו אות ד', והמקבל הוא שם אדנ"י (מלכות) שיש בו אות ד', והאות ו' של 'דוד' הרומז על תפארת מפסיק ביניהם, והוא רומז על צינור ההשפעה המשפיע בהם את השפעתו הרומז לרגל אות ד', ונעשה ה', ואז מסתלקין הקליפות, והפרי מתגלה (עיי"ן בעש"ט עה"ת שיר השירים אות ט), וזה פירוש וְלֹא אֶשְׁוֹב אֶל מְקוֹמִי לבנות בית המקדש ולגרום היחוד פנים בפנים עד פְּלוֹקָס היינו הקליפות.

[כאן נטה רבינו מענין לענין והשמטנוהו להקל על הקורא] **נמצא** העולה מזה, שכל ענין 'ציאת מצרים' היה למען כי הגלות אשר מקודם הוא צצמינת קליפה קודמת לפרי שהם המעכבים את היחוד, שזה גורם הגלות וכל התלואות, וזה שהיה מספר משה למותנו על אודת יִשְׂרָאֵל אות ד' כנוצר לעיל המורה על העדר היחוד, שמוזה בא עליהם כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצָּאתֶם בגלות מצרים, ואחר כך וַיְצַלֵּם הוי"ה שיהיה היחוד צשלימות צסם הוי"ה צרון הוא, לכן צצמינת התורה פתח הקב"ה ואמר אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מִמִּצְרָיִם, ולא אמר 'אשר צצמתי העולם', לרמז על הנזכר לעיל, כי עיקר הצינור והיחוד היה צציאת מצרים לצרר חלק הקדושה כנוצר לעיל ולהכרית כל הקליפות הקודמות לפרי, ורק אחר כך יכלו הבחינות קוב"ה ושכינתיה לבוא פנים בפנים ולהתייחד ביחודא שליים.

ביאור משולב

תוכן העניין: א) הנהגה השנייה הנקרא 'הנהגה פרטית' בבחינת בן בכמה דרגותיה, ב) הנהגה השנייה בבחינת עבד

המשך עלה ג

ממשך לבאר 'הנהגה השנייה' שיש בה תוספות טובה, והנהגה בתקופת הקטנות כשנתגדל הבן ובא לכלל שלש או ארבע שנים, ובוצין בוצין מקמפי ידוע [מליצה מלשון חכמינו ז"ל, כי יש איזה ירק הנקרא 'בוצין', שבראשית גדילתו זב ממנו איזה משקה, שממנה יכולין לראות אם זה הירק הוא ממין בוצין הטובים או ממין בוצין שאינם טובים, כן הוא בילד שכבר ניכרין עליו סימני טהרה מילדותו], שניכר עליו במבטו החריף שנתחכם כמעט, אף שאותה החכמה מצער היא, והוא כאין נגד גדול בר דעת, מכל מקום ההתחכמות הלז עושה רושם בלב האדם היינו אביו, שמתמלא תענוג ושמחה מכל תנועה של חכמה שבנו עושה, וזה גורם לעורר גדול אהבה וחיבה על התינוק וילד הלז, לאהבו אהבה רבה, ולהשפיע לו קצת יותר כבוד נאה ומאכלים מתוקים, כפי השגת ידו, והכל משום שנתעורר כגודל אהבה, ומלא נחת הוא כשממלא קצת רצון בנו.

וממשך לבאר איך זה 'הנהגה השנייה' משתנה בכל תקופה בפרטי פרטיות, ובתקופת הילדות והבחורות בשוויבה האב להיות רואה שהבן נתגדל, ובא לכלל להיות בר חכים בתורה, שהילד חוזר מהחדר עם 'כתב הצטיינות', או שהאב מקבל בשורה שאיזה אדם גדול בחן אותו והתפעל מלימודו, או שרואה איך בנו חושק ורוצה לעבוד את ה', ואינו מסתפק ברצון לבד, אלא גם בפועל מתחיל בעצמו ללקט נתיב לאלהים, לילך בדרכי התורה ועבודת המצוות [כשרבינו המחבר זלה"ה כותב את המשל כבר סלל בזה דרך, שברך אגב יתבונן כל בחור איזה דרך הישרה שיבחר לו], והבן משתדל לרבע עצמו בטובים ובתלמידי חכמים, ואכן מתקיים בו (משלי יג ט) 'הולך עם יְקָמִים יִקָּמֵם' שחכמתו וחמדתו מתרבה בכל יום ויום יותר, או המעשים ההם עושים רושם גדול בלב אביו, ונתגדל האהבה אצלו למאוד באהבה יתירה והחמלה גדולה, עד שנותן האב את לבו עליו תמיד בכל עת ועונה, וכל מחשבות האב כל היום הוא אצלו בנו, באמרו 'ברוך השם, שיש לי בחור בישיבה שלומד התלמודה נפלאה וימים ולילה, מה אוכל לעשות עוד למענו להטיב לו, ורצונו להביא עליו סוכל להלבישו ולכסותו בכנדים נאים ומכובדים, אף בקצת יותר מהשגת ידו, הוא משלם לו לנסוע למקומות הקדושים עם איזה חבורה ורב חשוב, וככה מחשב תמיד מה להטיב לו ביותר, ובאהבתו שונה תמיד.

ובפרט, אם לבב האב יבין שרצון בנו לאיזה דבר, לבנר נאה או לכל דברי צרכי גופו, אז הנה לבבו לא ישקוף, ופועל ועושה בכמה מרחות וכל התאמצות בכדי למלאות חסרונו כל פרטי פרטים בכל רצונו של הבן, וכל שבן דבל שכן ושיתדל בכל כחו למלאות דְרָכָו של הבן, אם הבן שואל מאביו איזה דבר, ואין צריכין להזכיר את האב לעשותו, כי מעצמו מתעורר בלבו לכל יתראל ויעשה בקשתו.

ואחר כך בתקופה של אחר החתונה, אם הבן נתגדל ונתעלה במעלות הטובות, וזה הבחור החשוב כבר מצא עזרו בקודשו, ועתה מצטיין בלימודי הכולל עד שהוא כבר לומד לרבים שיעורי תורה וגם אביו משתתף שמה, והאב מחיה את נפשו שהוא זוכה לשמוע תורה מפיו של בנו

החביב, ורואה דרכי חכמתו ומסילת נתיבות ישרו, ושומע נועם אמרי פיו, ובודאי שכאשר הבן רואה את אביו יושב לפניו הוא נותן לו כבודו הראוי, והאב שמח לראות איך שמכבד לאביו בדרך נועם ואהבה, או שהבן זוכה להיות בעל תפלה ומכבד את ה' מגורו ואביו שומע דברי שירות ותשבחות שהבן הלז משבח להקב"ה בדברי שירות בדרך היותר נאות, אז נתעורר האב ברחמי וחסדיו הגדולים, ורצונו וחפצו להרבות לו מוהר ומתן, כדי שיוכל להמשיך ללמוד בהרחבת הדעת, ומשתוקק לעשות עבורו כל מיני פעולות אף להטריח עצמו ככל מרחות שבקולם, הכל חביב עליו ולכל דהו נחשב אצלו הכל, נגד זה להשלים מה שנצרך לבנו, אף ביותר ממה שהבן חפץ, ורוב פעמים הוא עושה פעולות לטובת בנו מרעתו [-מעצמו], ומשתדל לעשות עמו מה שלא עלה על דעת הבן כלל, אך האהבה מקלקלת השורה לעשות פעולות כאלו שאינו מתאים לאב לעשותו לבנו, כיון שהוא רוצה להוסיף לו מרעתו לעשות עבורו כל מרחות ויגיעות האלה, בכדי לעשות לו נחת רוח.

והנה אלה העשיות כולם שעושה האב להבן, כל העשייה כולה עושה האב בעצמו, ואין להבן חלק בזה שעושה האב כי אינו מסייע כלל, כי אם האתערותא דיליה ממועשיו הטובים הוא העולה מצד הבן אל לב אביו, ומתעורר רחמי האב עליו, ואכן זה ברור שהוא האב בעצמו עושה הכל ואין הבן מסייע כלום.

וכל זה הענין הוא בבן העושה נחת רוח לאביו, שכל התנהגות האב משתנה כפי פרטיות התנהגות הבן, ואם כנבים אם כעבדים, וכן בדרך האדון עם עבדו נאמן ביתו, גם אצלם יש 'הנהגה פרטית' מיוחדת כפי מצב העבד, כשעיני האדון משוטטות על עסקי עבדיו איך הם עושים את עבודתם בנאמנה, ורואה באחד מעבדיו שעושה פעולות טובות יותר ממה שנצטווה, ועומד בצד אדונו למלאות רצונו בכל כחו, ומחשבתו ניכר מתוך מעשיו, שמאהבת אדונו ומראתו ממנו עושה את פעולותיו, ולא בשביל עצמו רק מצד גדולת האדון עושה הכל, ולא מצד קבלת הפרס לבר שאינו עושה תפקידו כמו 'שכיר יום' שגומר פעולתו והולך לו, רק עושה הכל באהבה ובנאמנות יתירה, וקבלת הפרס לא נחשב לו לכלום נגד גדולת האדון ואהבתו, וכמובן שכמים הפנים אל פנים כן לב איש, שהאדון מרגיש האהבה והנאמנות היתירה שמשקיע העבד הזה, אז גם רצון האדון ולבבו ומחשבתו נתעורר על ידי מעשיו האלו, לעשות עמו רק טוב, ולמלאות לו כל רצונו וחפצו, ומכל שכן כשידבר העבד אל האדון לבקש מאתו איזה דבר, אז בודאי מה מאוד ימהר ויחיש לעשותו, ולמלאות בקשתו, וגם לפעמים יעלה על רצון האדון לעשות לו כבוד ויקר, ומנות ומתנות יתן לו, אף מה שלא עלה על רצון העבד כלל.

ועתה חוזר אל הנמשל, להבין השגחה הפרטית של השי"ת עלינו שאנו 'בנים למקום', שכדוגמת והתנהגות האב עם בנו הזה, כן הוא השגחת המקום עלינו בהשגחה פרטית ומיוחדת, וזה הוא הענין הנקרא 'אתערותא דלתתא' שהתחלנו בביאורו.

ונאמר עוד, כי אנו המקבלים מאת בוראנו מלך מלכי המלכים הקב"ה, זוכין אל ההשפעה כשתי אלה פנים, א) או בבחינת קבלת הבן מהאב, ב) או בבחינת עבד מאדוניו כמו שביאר למעלה אופן 'הנהגה פרטיות' בבן ובעבד, וככל אחד מהדרגות האלו של בן ובעבד, חוץ מהשגחה הכוללת והכרבה השופע תמיד לקיום העולם אשר בבחינות אלו היינו הנהגה הראשונה שהוא 'הנהגה כללית', אף גם זאת בדינו לעשות לזכות גם להנהגה השנייה שהוא 'הנהגה פרטית', ועל ידי זה להרבות עלינו טיב אורו וחסדיו השנחתו כפי דרגת מעלתו, ולפי חכמת חכמינו וערך רבות האהבה והחיבה להשי"ת, והליכתינו בתורה ומצות ה' כאמת באהבה רבה.

והנה כשיעבוד את ה' באופן זה, שיעשה פעולות לעורר אהבתו ויראתו ולעבדו בלבב שלם, ובמיוחד על ידי ניגון המורה על גודל אהבתו לה' [כמו שכתב הכוזרי שאם באמצע עבודת האדם בתורה ופלה נכנס בו ההתרגשות ומתחיל לנגן, ומכל שכן אם פתאום מעמיד עצמו על רגליו ומתחיל לרקד, זהו סימן שהאדם הגיע לנקודה של דביקות בה', שהנשמה היא במצב גבוה ולעומתה נשפל הגוף (עיין בשפתי חן לטוכות הקדמה יא גבי שמחת בית השואבה)], וכדממשיך לבאר כשאנו בחרין בדברי שירה וזמרה להתעורר את עצמינו לשיר בקול נעים וזמירות ה', בכדי להיות נחת רוח לפניו ואין מסתפק לנו לקיים המצות כחק קבוע (אפנעטוהו אויף יוצא צו זיין), רק מבקשים עצות איך להתעורר להתקרב אל ה' על ידי ניגון המעורר את הלב, ולעבדו באהבה להיות 'בעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס' כי אם מגודל גדולתו ואדנותו שהוא אדון הכל - ונאריך בענין זה אם ירצה ה' להלן בספרינו בשורש השמיני - או, לערך אהבה וכבוד ונחת שאנו עושין לפני אביו שבשמים, לכבדו ולאהבו ולירא מפניו על דבר שזכה להכרה ברוב גדולתו ורוממותו של השי"ת, אז כל דרגת ודרגת שזוכה לעלות הוא הוא האתערותא להשגחת ה' עלינו, כי 'כדרך שבא לראות כך בא ליראות', כל כמה שנגדל אצלו אהבתו לה' כן יותר נגדל אהבת ה' אליו, שיהא הוא מעורר עלינו בכל עת ורגע גדול חסדיו והחמיו הגדולים, ובגודל חשקו ואהבתו להשי"ת ולמען האתערותא הלז שגורמים למעלה, מתעורר השי"ת לאהוב אותנו ביותר, והוא תמיד עלינו למלאות לנו רצונו בכל מיני כרבות להשלמת חפצי צרכינו, ולהעלות ראשינו, ולהשיים כסאנו מעל בין גדולי רומי [מליצה מלשון הגמרא, שזוכה לגדולה נפלאה כמו גדולי המלכות].

ועם כל זה הכל נעשה משול ומכרבת, ואנחנו אין לנו שום חלק בזה, כי אם בחינת התוכניות [-הפנימיות] מה שנתעוררנו לאהבה את ה', אשר נתעורר כל זה ההנהגה הפרטיות של השפעות מרובות על ידי מעשיו הטובים, עד שנתעורר האהבה אצל בוראנו יתברך המשגיח ורואה את מעשיו, ומתעורר ועושה את הכל להיטיב עמנו, אף מה שאינו עולה ברצונו כלל, ומתנת חנם הוא נותן לנו, כדרך 'יְחַנְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֶחָוֶן' היינו שכאשר כבר נתעורר האהבה, אז משפיע השי"ת מן השמים השפעות מרובות יותר ויותר מאוצר מתנת חנם, עד אין שיעור, אמן.

בתולדותם משועבדים אל התורה, וכיון שכל התורה והמצוות הם אמונה בהש"ת כמו שכתוב (תהלים קיט) **כָּל מִצְוֹתָי אֶמְנֶנָה**, וראשית האמונה הוא 'אני מאמין הראשון' **שֶׁהַבּוֹרֵא יְתַבְרַךְ שְׁמוֹ הוּא לְבַדּוֹ עֲשֵׂה וְעוֹשֶׂה וַיַּעֲשֶׂה לְכָל הַמַּעֲשִׂים**, ואין שום טבע בעולם כלל, לכן אין להם שום קשר אל חוקי הטבע, והמה תלויים לגמרי במי שאמר והיה העולם, טבע ולמעלה מהטבע שזה אצלם.

וכל זה נמשך עוד מראשית יסוד הכלל ישראל, בלידת **אברהם אבינו ראש יחוסינו** שמצד הטבע ומצד המזלות היה עקר ולא היה במציאות שיוליד בן, אבל הש"ת אמר לו דברים ברורים 'צא מאיצטגנינות שלך, אברם אינו מוליד אבל אברהם מוליד', וממך יתחיל מציאות חדש של עם בני ישראל, והבטיח לו זאת כמה פעמים בדברים ברורים, כמו שמצינו בפסוק **לֵךְ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִפְּתִיחַ עֵינֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכָה וּפִירֵשׁ רִשׁוֹ** ז"ל, כאן אי אתה זוכה לבנים, אבל שם **אֶעֱשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל**, אכן למעשה היה אברהם אבינו אז בן ע"ה שנים, ועוד עברו ימים ושנים יותר מעשרים שנה בלי שום ניצוץ של ישועה להוושע בכך, ואמר הרה"ק **רבי צדוק הכהן מלובלין** זלה"ה שבכוונה תחילה המתין הש"ת לקיים הבטחתו עד שנעשה בן מאה שנה, להורות שכל קיומן של ישראל הוא בדרך נס בלי שום טבע כלל, וכיון שבהיותו בן ע"ה שנה עדיין היה מציאות על פי הטבע להוליד בן, המתין הש"ת עוד עד שייעשה בן צ"ט שנה שכל הדמיונות והסברות להוושע באיזה אופן טבעי יפרחו ברוח, וכל החשבונות הטבעיות יתבטלו לגמרי, עד שיהיה אחר יאוש לראות עוד בן לאברהם אבינו, אז ורק אז יוושעו לעין כל, בכדי לידע ולהודיע שהוויות ולידת עם ישראל היתה בדרך נס בלי טבע כלל, ועד היום כל קיומן של ישראל אינו בדרך הטבע כלל.

וידועים דברי **מרן החתם סופר** זלה"ה (ש"ת חתם סופר יו"ד סי' רלד) שעד היום הזה רואין בעליל שכל קיומן של ישראל הוא בדרך נס, וגם הנס של 'מיעוט מחזיק את המרובה' עדיין רואין בזמנינו, ומביא דברי התשב"ץ שבזמנו נראה נס כזה בירושלים, שבואם בחג השבועות מכל סביבותיהם ולא צר להם המקום, ומסיים, **וה' יודע כי עיני ראו בחוץ לארץ דבר זה, ולא אוכל לגלות מפני פריצי עמינו**, ומתאמרא שכונותו הקדושה היתה על ביתו הקודש, ששם למד בכל יום עם כמה מאות תלמידים [תמיד למדו בשיבתו בין שלש וארבע מאות בחורים], וכמה ימים באו גם איזה בעלי בתים מעירו פרעשבורג לשמוע שיעוריו המתוקים והנחמדים, וכולם מצאו מקום בחדר הגדול שבביתו, ובית זה עדיין קיים ואין החדר גדול ביותר, ויש שם מקום לערך לשלשים אנשים, ואז למדו שמה כמה מאות בכל יום, ומעולם לא אמר אדם צר לי המקום.

וכבר שמענו גם בזמנינו באלו הנוסעים אל קברי צדיקים, שיש מקומות שעדיין יכולין לראות בחינת

מועט מחזיק את המרובה, כאשר ציבור גדול דוחקים עצמם אל אוהל קטן צר, שבדרך הטבע אין מקום לציבור כזה, אך כיון שאין מתבוננים בזה הרי הוא בבחינת **נס נסתה**, והרי כל קיומן של ישראל הוא למעלה מהטבע, ואין זה חידוש כלל.

וכבר הקשה הרה"ק **רבי חנוך הענין הכהן מאלכסנדר** זלה"ה על מאמר חכמינו ז"ל על אחד מהנסים שהיו בבית המקדש **עומדים צפופים ומשתחווים רווחים**, אם היה קיים הנס של 'מיעוט המוחזיק את המרובה' עד שהיו יכולין להשתחוות בהרווחה, ארבע אמות לכל אחד ואחד, והגם שהיו שם כמה רבבות מישאל לכל הר קטן [כמו שמביא הרה"ק **רבי יעקב עמדין** זלה"ה בסידורו 'סדר הקרבת קרבן פסח' העתקה ממכתב שכתב אחד מהאומות שהיה איזה שנה בירושלים בערב פסח, שראה שהקריבו באותו יום א מיליאן קרבן פסח'ס, ועל כל קרבן פסח נמנו לכל הפחות עשרה אנשים, נמצא שבאותו ערב פסח היו שם בעזרה סכום עצום של כמה וכמה רבי רבבות בני ישראל, וכולם נמצאו שמה במשך 2-3 עשה של ערב פסח אחר צהרים, וזה נס עצום מאוד שאין השכל הטבעי משיגו כלל], ואם היה נס גדול כזה למה הוצרכו להיות 'עומדים צפופים', ותירץ, שאם היו עומדים מרווחים היו מטיילים בבית המקדש 'וואלט מען דארט ארום שפאצירט' בלי שום יראה.

על כל פנים, בזמן שהיה בית המקדש קיים היו הניסים נגלים תמיד, כדאיא במשנה (אבות פ"ה מ"ה) **עֲשֶׂרָה נְסִים נַעֲשׂוּ לְאַבְרָהָם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ**, וכל זמן שהיו הנסים לא דיברו מזה ולא היה שום חידוש, כי היו רגילים לחיות בנסים, ומי שכל חיותו הוא נשמה'דיג, רוחניות'דיג, הימל'דיג, אז כל מבטו הוא רוחניות, ואינו מתפעל כלל מן הנסים כי המה תמידים, אכן אם מתפעלים מהנסים ומדברים מהם, יש חשש שיוזיק עין הרואה ויתנהוה קטרוג, ואז יפלו חס ושלוש [לכל הפחות בענין הזה] אל תוך הטבע, ויתבטלו הניסים, ולזה דאג מרן החתם סופר שלא לגלות הנס הגדול הנעשה בביתו בכל יום, כי כל זמן שאין הנסים נגלים אזי המה תמידים בכל עת ובכל שעה, אכן אם מסתכלים בתמהון 'איך אפשר זאת' הוא משום שהשואל חי בעולם הטבע, אז מכניס את הענין תחת הטבע ורואין שבאמת אי אפשר, ונפולין לגמרי תחת הטבע חס ושלוש.

ולכן, כיון שכל קיומם ויסודם של עם ישראל הוא 'למעלה מהטבע', יכול להיות אצלם תמיד ניסים, אבל אם מתחילין לתמוה על הניסים אזי נכנס בהם עין הרע ואין הברכה מצויה שם עוד, כאמרם ז"ל **אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין**, ולכן מצינו ברכה גדולה אצל הדגים שהם פרים ורבים למעלה מהטבע [כידוע שכל דג ודג מוליד לערך מאה וחמשים אלף דגים], כיון שהמים מכסה עליהם ואינם נראים, אכן אם מסתכלים עליהם בתמהון אז מסתלק הברכה חס ושלוש.

ולפי כל אלה יתכן, שכאשר הגיע יתרו אל המדבר, וראה כל המצב וכל ה'הלוך ילך' של עם ישראל, התבונן שאין זה בדרך הטבע, והתחיל לתמוה ולהתלונן לפני משה ואמר לו **נָבַל תַּבַּל**, גם אָתָּה גַם הָעַם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךָ, כִּי כָבֵד מְמֹךְ הִדְבַּר, כי איך יתכן שאיש יחידי יעמוד לשרת בעד שישים רבוא אנשים, לבד מנשים ומזקנים, ילדים וילדות עד שנת העשרים הרבה מאוד, שזה עולה לכמה מיליאן, אז השיב לו משה 'חותני חביבי, אתה צודק, וכיון שכבר שאלת את השאלה מוכרח אני לעשות כדברך, כי באמת אין זה במציאות דרכי הטבע, וכבר סילקת את הברכה השורה בפנימיות הנהגתו של ישראל, ומוכרח אני למנות שרי אלפים ושרי מאות כעצתך, אך כעת שכבר נגמר ענין זה אני מבקש ממך, לָךְ מאתנו, כי אם תסתכל עוד מי יודע איזה ברכה תתבטל על ידך, ואיזה הנהגה מהכלל ישראל שאינו מתאים על פי חוקי הטבע שתשאל עליו, ואז תסתלק הברכה', ולכן **וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֶת חֲתָנוּ**.

והטעם שבני ישראל הם למעלה מהטבע, כי חיותו של ישראל הוא התורה הניתנה מבית גנזיו של הקב"ה, וקודשא בריך היא ואורייתא וישאל חד הם, כמו שהש"ת כבר היה קודם העולם כמו שאומרים **אָדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מְלָךְ בְּטֶרָם כָּל יְצִיר נִבְרָא**, וגם **אֲחֵרֵי כְּכֹלֹת הַכֹּל לְבַדּוֹ יְמַלֵּךְ נוֹרָא**, הוא שולט על הטבע ואין לו שום התחייבות אל הטבע, כן התורה היא למעלה מהטבע, וגם בני ישראל הם למעלה מהטבע, כמו שכתב היעב"ץ זלה"ה שאין לחפש ראייה על מציאות הש"ת, כיון שרואין שהכלל של ישראל היא **שה אחת בין שבעים זאבים** חי וקים אחרי כל כך שמדיות וגויות, בזמן שכמה אמות גדולות בטלו מן העולם, הרי זה ההוכחה הכי גדולה במציאת ה', וזה הוא נס גדול יותר מיציאת מצרים וקריעת ים סוף.

ובכן כאשר אנו זוכים בשבוע הזה לקבל התורה מחדש, וכפי הכלל של קריאה מעורר הזמן הרי בודאי זוכה כל אחד מישראל לקבל התורה בחשק חדש, וכבר הורה לנו הרה"ק **בעל מאור עינים** זלה"ה (בפרשת) איך יכולין לקבל את התורה שכבר ניתנה, כיון שאמרנו רבותינו (ברכות ג:) **בכל יום יהיו בעיניך כחדשים כאילו היום ניתנה**, ואת זה צריך לקבל עליו בעת כזאת. וכמו שבשעת קבלת התורה נתפאו כל החולים וכל המומין, כי על פי חוקי הטבע יש כמה מומין שאי אפשר להתרפאות אבל כשמקבלים התורה שהיא למעלה מהטבע, מתיישר הכל ומתרפא הכל, והגם שבעת קבלת התורה פרחו נשמתן כמה פעמים מגודל הפחד, עם כל זה כך הוא דרכה של תורה שנותנת חיים ללומדיה, ומרומז במאמר חכמינו ז"ל (שם) 'אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה' דעל ידי ממשך עליו חיים אמיתיים ממקור החיים, חיים נצחיים שאין אחריה מיתה, כמו שאמר הכותב (דברים ד ט) **וְאֵתֶם הַדְּבָקִים בְּה' אֲלַקְכֶם חיים פְּלִגְכֶם הַיּוֹם**, יהי רצון שנזכה לזה אמון.

יוצא לאור ע"י מכון שבתי חן
לקבל, לנר, להעיר על הגליון וכן לקבל הגליון על הפאסט נא להתקשר עם המכון
646-838-1822
gilyonsc@gmail.com

ברצונך לקבל הגליון בכל שבוע, ואין לך אפשרות לקבל על אימייל, בדרגת כס"ד שיוכלו לקבל גם על הפאסט. נא להתקשר עם המערכת 646.838.1822

זכות פרנס הגליון נתנדב
לע"ה ראשה החשובה
מרת שרה מרים לאה בת ר' משה שמואל ע"ה
אשת הגה"ח ר' **אברהם מרדכי דייטש** ז"ל - מעורר קערעסטור נפטרה י"ב שבט שנת תש"ד לפ"ק